

Društvo slovenskih književnih prevajalcev
podeljuje **NAGRADO RADOJKE VRANČIČ** za leto 2022

prevajalki **ŽIVI ČEBULJ**

za prevod pesniške zbirke

Andrée Chedid *Ubediti pesem* (Književno društvo Hiša poezije, 2022).

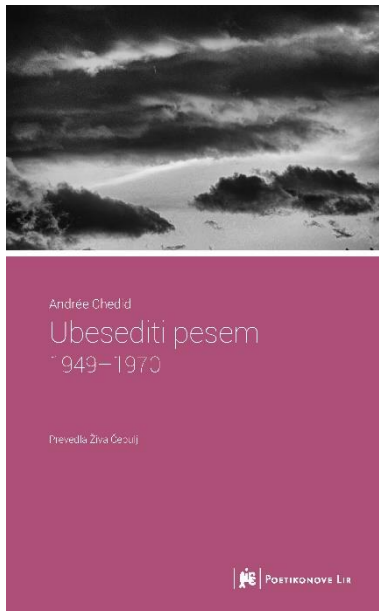
Utemeljitev komisije za nagrade in priznanja pri DSKP v sestavi dr. Štefan Vevar (predsednik), Vasja Bratina, Saša Jerele, Marjanca Mihelič in Maja Šučur

Živa Čebulj, po izobrazbi francistka in slovenistka, deluje kot književna prevajalka, lektorica in gledališka lektorica. Med njenimi avtorji so prozaisti Mathias Énard, Jérôme Ferrari, Emmanuelle Pagano in drugi, rada se loteva tudi prevodov za gledališke uprizoritve. V zadnjih letih je opozorila nase z domišljenim in igrivim prevodom fantazijske pripovedi Christelle Dabos v štirih knjigah s skupnim naslovom *Zrcalka (Zimska zaročenca, Izginotja na Mesečini, Spomin Babilona in Vihar odmevov)*, ki so izšle pri založbi Sanje. Strategije pri prevajanju jezikovno skopih, a ekspresivnih besedil, ki zahtevajo elegantne in učinkovite rešitve, je brusila tudi pri romanu *Resnično življenje* Adeline Dieudonné. Del njenega prevajalskega udejstvovanja pa je posvečen francoski poeziji, zlasti v sodelovanju z založbo Hiša poezije.

Andrée Chedid, francosko pesnico in pisateljico sirsko-libanonskih korenin, ki se je rodila in odraščala v Kairu, pozneje pa ustvarjala v Parizu, opredeljujeta svetovljanstvo in sredozemska svobodomiselnost. Njena poezija je visoka šola eksistencialne lirike, ki zaobseže vse, iz česar sta življenje in predvsem njegovo bistvo, ljubezen. Pravzaprav ju vseskozi raziskuje, obsesivno jima skuša priti do dna, pri tem pa ostaja kajpak fragmentarna, potujoča, nekoherentna, ujeta v enigmatično metaforiko ... A kako bi lahko bila drugačna, ko pa sta tudi življenje in ljubezen natanko taka in človeka večno pehata v negotovost in

dezorientacijo. Andrée Chedid se zaveda, da so njene pesmi neulovljivi fragmenti, v katere skuša zazankati resničnost, a je daleč od vsakršne resignacije; vsa njena lirika je velik angažma za življenje, angažma za ljubezen. V svojem pesniškem lovljenju neulovljivega se čuti uresničeno. Poezija osmišlja njeno bit in ji daje zavetje pred smrtjo, ki je prav tako njena velika tema, poezija je njen edini pravi dom.

V dom Andrée Chedid je vstopila prevajalka Živa Čebulj in se v njem dobro znašla. Lirika zahteva gospodarnejšo rabo jezikovnih sredstev in večjo slogovno okretnost. A to še ni vse. Zgolj s tem bi hitro zmanjšali razumljivost prevoda v primerjavi z izvirnikom, zato je treba poseči tudi po miniaturnih slogovnih ekvivalentih, a se pri tem ne oddaljiti od sporočila. S tako slogovno travestijo ohranimo naravno dikcijo prevedenega besedila, estetski naboj, sporočilno moč in z izvirnikom primerljivo razumljivost besedila. Ta razlaga po svoje že nakazuje pot, ki jo je ob prevodu poezije Andrée Chedid prehodila Živa Čebulj, nakazuje odlike, ki se jim je na njej približala. Njene prepesnitve se preišljeno izogibajo pastem, ki jih notranji logiki slovenščine nastavljajo zakonitosti francoske skladnje in oblikoslovja (in obrnjeno), ter navdihnjeno izrabljajo potenciale ciljnega jezika, gibkost in bogastvo njegove pridevniške in glagolske izraznosti. Ob spoštljivem tipanju za sporočilom, ki mora zmeraj ostati le nakazano, prepuščeno refleksiji, intuiciji, temperamentu bralca, si vseskozi prizadevajo za ritmično valovanje in zvočno polnost, ki ostajata samostojna elementa na novo »ubesedenih pesmik«. Čeprav je namreč svobodni verz odprta oblika brez vnaprej določene rimske in metrične oblike, v svoji »prostosti« vendarle ni poljuben, temveč ga vodijo in urejajo drugačna določila: ritem, zvočna izraznost, dolžina in kratkost verza, skratka, druga vrsta usklajenosti in dinamike – kar je za prevajalca prav tako velik izziv. Komisija ocenjuje, da se je Živa Čebulj z njim uspešno spoprijela. Dosegla je, da se lahko tudi bralec slovenskega prevoda tej poeziji z zaupanjem prepusti, ji dovoli, da njena atmosfera deluje nanj z zanosom, veličino, patosom, brez drobnjarskega iskanja poante v posameznih pesmih.

Ljubljana, november 2022